

Żyromski, Stanisław

"Atlas regionalny województwa olsztyńskiego", Warszawa 1965 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 165-166

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Atlas regionalny województwa olsztyńskiego. Nakładem Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie, Państw. Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych, Warszawa 1965, ss. 30.

Z inicjatywy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie ukazał się atlas regionu olsztyńskiego, w którym czytelnik znajdzie wiele interesujących informacji z zakresu środowiska geograficznego, zagadnień demograficznych, ekonomicznych i socjalno-kulturalnych.

Na 37 mapach przedstawiono szereg informacji, dostępnych dotychczas dla czytelników wydawnictwa „Roczniki Statystyczne Woj. Olsztyńskiego”. Dobrze się stało, że zdecydowano się na tego rodzaju publikację, bardziej przystępną dla szerokiej rzeszy młodzieży i turystów, którzy coraz liczniej każdego roku przybywają na teren Warmii i Mazur.

Mapy dotyczące środowiska geograficznego przedstawiają utwory geologiczne, surowce mineralne, gleby, hydrologię oraz klimat województwa. Czytelnik dowiaduje się, że w rejonie trójkąta miast Bartoszyce — Korsze — Bisztynek występują pokłady węgla brunatnego. W powiecie szczycieńskim występuje ruda darniowa, natomiast całe województwo bogate jest w kredę jeziorną i wapno ławkowe, oraz żwir i piasek. We wschodnich i południowo-wschodnich powiatach na linii łączącej miasta Węgorzewo — Giżycko — Mikołajki — Szczytno występuje bursztyn. Rzeki województwa kierują swój bieg do trzech dorzeczy, a mianowicie: Pomorza Wschodniego, Narwi oraz Dolnej Wisły.

Ciekawą mapę stanowi graficzne rozmieszczenie ludności polskiej na Warmii i Mazurach w 1861 roku. Przed ponad stu laty na południe od linii Giżycko — Olsztyn — Ostróda, obecnych południowych powiatów województwa, powyżej 4/5 ludności, to ludność polska. Natomiast na północ od tej umownej granicy ludność polska stanowiła poniżej 20 procent zaludnienia. Bardzo ciekawie przedstawiono gęstość zaludnienia według stanu z 1962 r. Najgęściej zaludnione były wtedy tereny powiatu olsztyńskiego oraz powiat nowomiejski, gdzie wskaźnik gęstości zaludnienia dochodził do 100 osób na 1 km². Trzy mapy przedstawiają rozmieszczenie ludności według podstawowych grup wieku (przed- i poprodukcyjnym oraz w produkcyjnym). Bardzo duży odsetek dzieci i młodzieży w wieku 0—14 lat koncentrował się w południowych i północno-zachodnich powiatach województwa. Okolice Olsztyna i m. Olsztyn, Giżycko, Nowe Miasto Lubawskie oraz Lidzbark Warmiński zamieszkiwało 8—10 procent starców. W 1961 r. w woj. olsztyńskim 51,1 proc. ludności pracowało w zawodach pozarolniczych i większość tej ludności zamieszkiwała powiaty: ostródzki, morąski, olsztyński — miasto i powiat, piski i szczycieński.

Mapy użytkowania ziemi w województwie olsztyńskim opracowano na tle struktury użytkowania ziemi w Polsce i w Europie. Czytelnik zatem dysponuje skalą porównawczą odnośnie do tych zagadnień. Osiem map o uprawach rolnych i hodowli uzupełnia informacje z zakresu gospodarki rolnej województwa.

Mapy komunikacyjne wskazują, że układ sieci kolejowej posiada charakter równoleżnikowy, natomiast szlaki komunikacji samochodowej biegają południkowo. Gospodarkę komunalną i mieszkaniową ilustrują dwie mapki, wreszcie trzy następne mapki przedstawiają bardzo czytelnie sieć handlu detalicznego, liczbę lekarzy na 1000 mieszkańców z wyróżnieniem wsi oraz liczbę uczniów przypadającą na jednego nauczyciela w miastach i na wsi oraz strukturę szkolnictwa w województwie. W 1962 r. 86,2 procent ogółu uczniów uczęszczało do szkół podstawowych, 4,4 procent kształciły licea

ogólnokształcące oraz 9,4 procent pobierało naukę w szkołach zawodowych.

Mapa turystyki wyróżnia trzy rejony turystyczne, a mianowicie: Wielkich Jezior, Zachodni oraz Środkowoolsztyński. Największa baza turystyczna znajdowała się w 1962 r. w rejonie Wielkich Jezior i była skoncentrowana wzdłuż szlaku wodnego: Węgorzewo — Giżycko — Mikołajki — Ruciane.

Krótką charakterystyką gospodarczą województwa uzupełnia graficznie przedstawioną problematykę. Informuje czytelnika o strukturze miast i osiedli województwa, strukturze zatrudnienia w przemyśle oraz o zasiewach i hodowli. Strukturę zasiewów oraz hodowlę uzupełniono informacją o osiągniętych plonach z 1 ha w 1963 r.

Województwo olsztyńskie jest jednym z najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym regionów kraju. Walory przyrodnicze w postaci tysiąca jezior, szlaki wodniackie, piękno mazurskich lasów i wzgórz morenowych stanowią wspaniały krajobraz dla turystyki. Atlas regionalny jest cenną pozycją nie tylko dla młodzieży szkolnej, lecz także będzie zapewne dobrym przewodnikiem dla szerokich rzesz turystów, pragnących się zapoznać z pięknem Warmii i Mazur oraz z ekonomiką regionu.

Stanisław Żyromski